

Pénzügyi-gazdasági ismeretek bővítése a tudatos fogyasztói magatartás érdekében

**pénzügyi szakkör 7-8. évfolyamos diákoknak
a Huszár Gál Iskolában**

2014. november

A szakkör célja:

A szakkör célja a pénzügyi ismeretek bővítése a tudatos fogyasztói magatartás érdekében, a takarékos gazdálkodásra nevelés a pénzügyi kultúra fejlesztése által. A tudatos pénzügyi szemléletmód, a takarékos gazdálkodás, a megtakarítások fontosságának, mint elvnek a terjesztése, továbbá az érték teremtést követően az értékek megőrzésének, mint szemléletnek a tudatosítása. A diákok problémamegoldó és vállalkozói kompetenciájának fejlesztése a pénzügyi élet területén intézményünk Pedagógiai Programjában megfogalmazott irányelvekkel egybehangzóan. Így a szakkör során hangsúlyt fektetünk az alapvető gazdasági fogalmak megismerésére, a kommunikációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére, illetve az egyéni- és a csoportban történő munkavégzés hatékonyságának növelésére.

A szakkör felépítése, tematikája:

A szakköri órák struktúrájára általánosan jellemző, a hármas tagoltság:

1. elméleti anyag, új ismeretek elsajátítása
2. gyakorlati feladatmegoldások, egyéni és csoportmunka, egy újfajta tanulási módszer kipróbálása: pénzügyi lapbook készítés
3. versenyfelkészítés a K&H Vigyázz, Kész, Pénz! című pénzügyi vetélkedőre. Ez kész pénz! című video sorozat megtekintésével

Az órák megtartásához felhasznált tananyagok, források:

1. Az én pénzem Pénzügyi Oktatási Program Törzsanyag, (POP törzsanyag) készült az Öngondoskodás- A Pénzügyi Kultúra Fejlesztéséért Alapítvány és a Tudatos Pénzügyekért Alapítvány támogatásával. Írták: Merényi Zsuzsanna, Megyesi Gabriella, Szűcs Tamás, Matits Ágnes, Mihók Viktória, Lendvai Györgyi, Tóth Attila. Forrás: Pénziránytű Alapítvány honlapja: <http://www.penziskola.hu/konyv/az-en-penzem>
2. „A pénz beszél! Te érted?” – A Magyar Nemzeti Bank pénzügyi oktató füzet
3. Ez kész! Pénz! című rajzfilm Forrás: a K&H Vigyázz, kész, pénz! pénzügyi vetélkedő honlapja: http://kh-vigyazzkeszpenz.hu/fooldal/a_rajzfilmrol_-_ez_kesz_penz

A szakkör tematikája:

óra	szakköri óra címe	az óra tartalma	témakör
1.	Mit jelent gazdálkodni? Miért kell gazdálkodni?	Miért kell gazdálkodni? Az alapvető fogalmak: termék, szolgáltatás, erőforrások, termelő, fogyasztó. Szükség, döntéshozatal, használdozat.	mit jelent gazdálkodni?
2.	Az áruk és a pénz világában élünk Szereplők és kapcsolatok a gazdaságban	A szükség "megszüntetésének" módjai. A piac és a piacgazdaság. Az egyének gazdasági szerepei (fogyasztó stb.) A piacgazdaság egyszerűsített modellje, a gazdasági körforgás	mit jelent gazdálkodni?
3.	A háztartások	Kik alkotnak egy háztartást? A háztartások bevételei és kiadásai. Megtakarítás és hitel	mit jelent gazdálkodni?
4.	Életpályánk pénzügyi döntései, bankválasztás I.	Életpályánk pénzügyei. Miről és hogyan kell döntenünk? Hol érdemes pénzünket tartani? Milyen szempontokat kell figyelembe venni bankszámla nyitás előtt?	pénzügyi döntéseink- bankválasztás
5.	Életpályánk pénzügyi döntései, bankválasztás II.	A bankválasztás lépései. Elérhetőség, kínálat, költségek. Hogyan nyissunk bankszámlát? Mire használjuk? Hogyan tájékozódjunk róla? E-banking	pénzügyi döntéseink- bankválasztás
6.	Kártyázzunk! Bankkártya használat	A bankkártyák fajtái. A bankkártya használat előnyei. A bankkártya választás lépései. Hogyan juthatunk bankkártyához? Hogyan használhatjuk? Biztonságos kártyahasználat.	pénzügyi döntéseink- bankválasztás
7.	Pénz vagy tőke, mi történik a vállalkozásban?	Az üzleti vállalkozás. Mi történik a vállalatban? A vállalat mint befektetés. A vállalat környezete.	vállalkozzunk- a vállalkozások világa
8.	A garázscégtől a multinacionális vállalatig	A vállalat finanszírozása. A pénzügyi piac és a vállalatok. Vállalkozási formák, melyet válasszunk?	vállalkozzunk- a vállalkozások világa
9.	Vállalkozzunk!	Keresd a kenyered!- szimulációs játék	vállalkozzunk- a vállalkozások világa
10.	Pénz-kvíz játékos vetélkedő a szakkör lezárásaként	Ez kész pénz! Vetélkedő kvízének kitöltése illetve egyéb játékos feladatok	gazdálkodás, bankválasztás, vállalkozások világa

A szakköri órák kidolgozása:

1. óra: Miért kell gazdálkodni?

Az óra felépítése: kedvcsináló, Ez kész pénz! videó 1. rész, mire van szükséged? kezdő feladat, (10 perc) mit jelent gazdálkodni? az alapvető fogalmak: egy kis elmélet (20 perc), játékos projekt feladat (10 perc), a tanultak átisméltése (5 perc)

Mit jelent gazdálkodni? az elméleti rész rövid összefoglalója:

- Álmaink megvalósításához számos döntést kell meghoznunk, ez az óra abban fog segíteni, hogyan lehet bölcs döntéseket hozni. Döntéshozatal fontossága: naponta számos döntést hozunk (gazdasági döntést is).
- A döntéshozatal fontosságából levezetjük miért kell mindenkinek megtanulni gazdálkodni. A döntéshozatal tudománya a közgazdaságtan, az ésszerű döntéshozatalt feltételezi, vizsgálja a döntések következményeit, törvényszerűségeket állapít meg és modellek segítségével leegyszerűsíti a világot.
- Az alapvető gazdasági fogalmak áttekintése: termék, szolgáltatás, erőforrások, fogyasztó, termelő
- Miért kell állandóan döntéseket hozni? A gazdálkodás szükségességének alapja: végtelen szükségletek - szűkös erőforrások, használdozat
- Hogyan döntsünk? Az előnyök és hátrányok mérlegelése: a nyert haszon és a használdozat
- A döntéshozatal módja, a helyes döntés kritériuma: a döntéssel nyert haszon legyen nagyobb, mint a lemondott lehetőséggel (alternatívával) feláldozott haszon. (Mindezt példákon keresztül játékos formában mutatom be a diákoknak)

2. óra: A szükség "megszüntetésének" módjai. A piac és a piacgazdaság

Az óra felépítése: játékos feladat az elosztási módszerek megértéséhez: 1 tábla csoki elosztása a 20 ember között, hogyan oszthatjuk el? (egyenlően, sorsoljunk, aki szereti stb.) (kb. 5 perc), elmélet: a piac és a piacgazdaság (kb 25 perc) , lapbook elkészítésének elkezdése: kartonok

kiosztása, első kettő óra tananyagának kidolgozása (10 perc) közben Ez kész pénz! 2-3. rész megnézése.

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- A szűkösség megoldására az emberek különféle elosztási módszereket találtak ki, így különféle gazdasági rendszerek alakultak ki. A legjobbnak a piaci elosztás bizonyult eddig, ennek jellemzői: a termelő (kínálat) és a fogyasztó (kereslet) a piac közvetítésével találkozik, az elosztás módjáról, az erőforrások felhasználásáról a jövedelmezőségi viszonyok (a rendelkezésre álló pénz) döntenek.
- A piacgazdaság alapvető pillérei: verseny, magántulajdon, a piac. A piacgazdaság három alapvető kérdése: mit? hogyan? kinek? termeljenek. Piac, kereslet, kínálat, ár. Marshall kereszt (csak érintőlegesen)
- Szereplők és kapcsolatok a piacgazdaságban:
- Én, mint a gazdaság része: Hogyan jelenik meg egy-egy személy a gazdaságban: fogyasztó, termelő, hitelgénylő, munkaerő, adományozó, megtakarító
- A piacgazdaság egyszerűsített modellje: a gazdasági körforgás (termelési tényezők piaca, fogyasztási cikkek piaca ábra), az állam és a külföld szerepe a piacgazdaságban

3. óra: A háztartások

Az óra felépítése: Játsszunk háztartást! (5 perc), elméleti rész (kb. 25-30 perc), Ez kész pénz! 4. rész kb. 5 perc, a háztartások elméleti anyagrész (20 perc), lapbook készítés (10 perc)

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- Kik alkotnak egy háztartást gazdasági értelemben? A háztartás gazdasági egység, vevőként jelenik meg a fogyasztási cikkek piacán és eladóként a termelési tényezők piacán, jövedelemhez jutnak, amit elköltenek a piac közvetítésével.
- A háztartások bevételeinek lehetséges forrásai (csoportosítás): munkavégzéshez kapcsolódó, tulajdonból illetve vagyonból származó, társadalmi juttatások és egyéb jövedelmek.
- A helyes kiadási döntések meghozatalának alapja: a családi költségvetés
- A háztartások kiadásai, folyó kiadások csoportosítása: ételmeztetés, lakás, ruházatkódás, egészségügy, közlekedés, hírközlés, oktatás, művelődés, egyéb
- A háztartások kiadásainak összetétele, a háztartások közötti egyenlőtlenlégek okai
- Mennyit költsünk? a túlköltekezés elkerülése

- Megtakarítás vs hitel: mire takarítunk meg? hogyan takarítsunk meg? (idő, kockázat, megtakarítás összege) mire vegyünk fel hitelt, milyen szempontokat mérlegeljünk hitelfelvétel előtt?

4. óra: Életpályánk pénzügyi döntései, bankválasztás I.

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- Milyen pénzügyi döntéseket kell meghoznunk életpályánk egyes szakaszaiban?
- Döntéseink. Miről és hogyan döntünk: Hol érdemes pénzünket tartani? Milyen típusú hitelt vehetünk fel és mi alapján döntünk felvételükről? Milyen megtakarítási, ill. befektetési döntést hozunk? Hogyan készülhetünk a jövőre?
- Segítség: kitől kérhetünk segítséget a pénzügyi döntésekben?
- Hol érdemes a pénzünket tartani?
- Mire való a bankszámla? Mikor érdemes diákoknak bankszámlát nyitni?
- Bankszámlanyitás előtt mindenképpen tisztázandó kérdések: ki nyithat bankszámlát? melyet nyissunk? mire fogjuk használni?

5. óra: Életpályánk pénzügyi döntései, bankválasztás II.

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- A bankválasztás lépései: milyen szolgáltatásra van szükségem? A választható bankok kínálata és árai. Mérlegelés (előnyök, hátrányok és költségek). Bankválasztás. Elérhetőség, kínálat, költségek
- A számlanyitás módja, menete
- Mire használhatjuk?
- Tájékozódás a bankszámláról: a bankszámla kivonat.
- Néhány szó az e-bankingról

6. óra: Kártyázzunk! Bankkártya használat

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- Néhány szó általánosságban a bankkártyákról. (szabvány méretű műanyag lap, a bank bocsájtja ügyfele rendelkezésére, elfogadói hálózat, PIN kód)
- A bankkártyák fajtái és azok jellemzői (bankkártyák, betéti kártyák, halasztott fizetéses kártyák, hitelkártya, terheléses kártya)
- A bankkártya használat előnyei
- A kártyaválasztás lépései

Pénzügy szakkör 7-8. évfolyamosoknak

- A bankkártyához való hozzájutás módja.
- A bankkártya használatának módja: mire használjuk? (készpénzfelvétel, vásárlás)
- Intelmek a biztonságos bankkártya használathoz.

7. óra: Pénz vagy tőke, mi történik a vállalkozásban?

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- Az üzleti vállalkozás elkülönítése a hétköznapi elvállal, vállalkozik valamire kifejezéstől. A definíció lényege. Az üzleti vállalkozás jellemzői: vásárlói igények kielégítése, nyereségérdekeltség, kockázatvállalás.
- Mi történik a vállalatban? Inputból outputok előállítása, avagy a termelési folyamat lényege: a javak előállítása, a termelési tényezők, a kibocsátott javak a fogyasztási cikkek piaca.
- A vállalat, mint befektetés. A kiadás és a befektetés közötti különbség.
- A vállalat környezete, szűkebb és tágabb környezete: szállítók, vevők, versenytársak, önkormányzat, állam illetve nemzetgazdaság, világgazdaság, természeti környezet, technikai környezet, társadalom, kultúra, hagyományok.
- A verseny

8. óra: A garázscégtől a multinacionális vállalatig

Elméleti rész rövid összefoglalója:

- A vállalkozás finanszírozása. Mi a finanszírozás, milyen formái vannak (saját és idegen finanszírozás)
- Az idegenfinanszírozás legfontosabb „helyszíne”: a pénzügyi piac: pénzügyi közvetítők, pénz- és tőkepiac
- Mire tanít a hitel? (megtérülés)
- A vállalkozások ruhája, azaz a vállalkozási formák. Milyet válasszunk? Felelőségek kérdése: korlátolt, korlátlan, egyetemleges csak érintőlegesen
- Mit jelent a jogi személy kifejezés?
- Az egyes vállalkozási formák jellemzői táblázatos összefoglalásban. (egyéni vállalkozás, kkt., bt., kft., rt.)

- A vállalkozási forma választásakor figyelembe veendő kulcstényezők: a felelősség és a tőkeigény.

9. óra: Vállalkozzunk! A gazdasági körforgás és a vállalkozás jobb megértéséhez.

A következő feladat a POP törzsanyaghoz készült oktatási segédanyagokból kerül felhasználásra.

Keresd a kenyered! (A gazdasági tevékenységek körforgása)

Tervezett idő: kb. 45 perc

A feladat rövid leírása

A diákok részt vesznek egy szimulációs gyakorlatban, melynek segítségével felismerik és megértik a gazdasági tevékenységek körforgását.

Szükséges eszközök:

1. [DIÁKOLDAL 3./2.](#) (benne: játékleírás, játékpénzek, szerepkártyák, erőforrás-kártyák, árukártyák)
2. [Játékpénz](#) (minden vállalkozónak 10 000 Ft összegben) (Használható bármilyen társasjáték játékpénze, illetve kiadhatjuk feladatként a tanulónak, hogy tervezzenek, készítsenek játékpénzt. Mindkét esetben ügyeljünk a megfelelő címletekre és azok mennyiségére, hogy ne okozzon gondot a pénzváltás!)
3. [Szerepkártyák](#): VÁLLALKOZÓ” feliratú kitűzők (a csoport felének)
4. [Erőforrás-kártyák](#) (15 db vegyesen minden háztartásnak)
5. [Árukártyák](#): „ÁRU” feliratú kártyák (legalább háromszor annyi, ahány háztartás van)
6. „ÁRUGYÁR” felirat (egy nagyobb kartonra)
7. két kisebb ajándék

A feladat menete:

1. Magyarazzuk el, hogy a gazdaságban különböző szerepeket játszhatunk. Fogyasztói döntéseket hozunk, amikor termékeket vagy szolgáltatásokat vásárolunk; termelői döntéseket hozunk, amikor felkínáljuk munkaerőnket, megtakarításainkat vagy földünket a gazdálkodóknak; szavazó állampolgárként választási döntéseinkkel, de mindennapi tevékenységeinkkel is befolyásoljuk a kollektív gazdasági döntéshozatalt. Magyarazzuk el, hogy a mai játék segít megérteni a háztartások (fogyasztók) és gazdálkodók (termelők) kapcsolatrendszerét a piacgazdaságban.
2. Kérjük meg a diákokat, hogy a [DIÁKOLDAL 3./2.](#)-n olvassák el a játékleírást!
3. Osszuk két csoportra az osztályt. Az egyik csoport a gazdálkodókat képviseli (vállalkozók), a másik csoport a háztartásokat. Adjunk minden vállalatot képviselő diáknak 10 000 Ft játékpénzt 1000 Ft-os és 500 Ft-os címletekben és egy VÁLLALKOZÓ kitűzőt, amelyet a játék során viselnek majd. Minden háztartást képviselő diáknak adjunk összesen 15 erőforráskártyát. Nem szükséges 5-öt adni minden egyes kártyatípusból. Például az egyik diáknak adhatunk 15 természetierőforrás-kártyát, egy másiknak 10 emberierőforrás-kártyát és 5 tőkekártyát. A lényeg, hogy összesen 15 db kártyát osszunk ki egy diáknak, és összesen nagyjából azonos mennyiségű kártya legyen az egyes típusokból az osztályban.
4. Rakjuk ki az ÁRUGYÁR feliratot valahol az osztályban, a vállalkozók ott cserélhetik el a kártyáikat (Természeti Erőforrások, Emberi Erőforrások vagy Tőkejavak) ÁRU-ra. Az ÁRU-kártyák képviselik a javakat és szolgáltatásokat. Az egyik diák feladata legyen a cserék lebonyolítása.
5. Foglaljuk össze a játékszabályokat és válaszoljunk az esetlegesen felvetődő kérdésekre! Közöljük a diákokkal, hogy összesen 20 percük van a játékra, de várhatunk is addig, amíg a háztartások egynegyede-egyharmada eladta az összes kártyáját, és ekkor bejelenthetjük, hogy a játék 5 percen belül véget ér. Fontos, hogy a diákok előre tudják, mikor ér véget a játék, hogy értékesíthessék a megmaradt termelési tényezőket és termékeket! Győződjünk meg róla, hogy a vállalatokat képviselő diákok tisztában vannak vele, hogy pénzt kell fizetniük az erőforráskártyákért, és pénzért kell eladniuk az ÁRU-t!
6. Kezdődhet a játék. Előfordulhat, hogy néhány háztartás megpróbálja kijátszani a gazdasági folyamatot azáltal, hogy erőforráskártyáikat egyenesen az ÁRUGYÁR-ba viszik. Közöljük velük, hogy vállalkozói kitűző nélkül nem termelhetnek ÁRU-t!

7. Miután vége a játéknak, kérjük meg a háztartásokat képviselő diákokat, hogy számolják össze, mennyi ÁRU-t sikerült összegyűjteni, a vállalkozóknak pedig mennyi pénze van. Számoljuk össze, hány vállalkozó ment csődbe, hánynak maradt 10 000 forintnál kevesebb pénze, hánynak van pontosan 10 000 Ft-ja, és hánynak van több mint 10 000 Ft-ja. Győződjünk meg arról, hogy mindenki számára világos, hogy akinek 10 000 Ft-nál kevesebb pénze maradt, az veszteséges. Jutalmazzuk meg azt a vállalkozót, aki a legtöbb profitra tett szert, és azt a háztartást, amelyik a legtöbb ÁRU-t gyűjtötte össze. Majd kérjük meg a sikeres vállalkozókat, árulják el sikerük titkát. Néhány veszteséges háztartás és vállalkozó próbálja megmagyarázni vállalkozásának csődjét.

10. óra: Pénz-kvíz játékos vetélkedő a szakkör lezárásaként, Ez kész pénz! Vetélkedő kvízének kitöltése illetve egyéb játékos feladatok, lapbook befejezése.

Kiegészítés a kidolgozáshoz:

Az elméleti anyag feldolgozását a 7.-8. évfolyamos diákok számára készített power point bemutatók és egyéb játékos gyakorlati feladatok fogják segíteni. A fent kidolgozott elméleti órák törzsanyaga megtalálható a mellékelt **Az én pénzem Pénzügyi Oktatási Program Törzsanyagban**.

A gyakorlati feladatok nagyobb része ehhez az oktatási anyaghoz készített feladatbank és oktatási segédanyagban összegyűjtött ötlettárból származik.

Az óra tervek felépítési sorrendje a diákok koncentrációjától függően változhat. Az anyag feldolgozását egy új tanulási módszerrel, lapbook készítéssel színesítjük.

A lapbook egy kihajtogatható kartonlapból készített, kreatív bemutató, ami csoportosítva mutatja be az elsajátított ismereteket. A pénzügyi lapbook készítése a vezérfonala az elméleti anyag megtanulásának.

A kidolgozást készítette: Dobi Ágnes